

In overleg met de Redactie is besloten opnieuw een nummer te wijden aan de mechanisatie. Stond in het vorige mechanisatienummer (maart 1973) de houtoogst centraal, nu wordt een breder terrein in beschouwing genomen. Naast de houtoogst, waar de mechanisatie voor velen het sterkst spreekt, is de bosverzorging en bosverjonging opgenomen, terwijl ook mechanisatieaspecten van het natuurbeheer worden behandeld.

Bij de discussie over het beheer van onze bossen en natuurterreinen wil het nogal eens voorkomen dat de mechanisatie de "zwarte piet" krijgt toegespeeld. Emotioneel wordt gesproken over de grote machines die in het bos werken, waarbij dan wordt gewezen op Scandinavische houtoogstmachines die model worden gezet voor de mechanisatie in ons land. De inzet van dergelijke machines is echter tot op heden sterk beperkt gebleven. De huidige gemechaniseerde toepassingen zijn voor het grootste gedeelte gericht op de inzet van de landbouwtrekker. De landbouwtrekker, veelal aangepast aan de moeilijker terreinomstandigheden in het bos, is de kern waaromheen de mechanisatie in onze bossen en natuurterreinen zich verder ontwikkelt. Veel werkzaamheden bij de bosverjonging, bosverzorging en ook houtoogst (vooral het transport) zullen in de toekomst worden uitgevoerd met werktuigen die zijn aangebouwd op de landbouwtrekker.

Bovenstaande wil nu niet zeggen dat het uitvoeren van werkzaamheden met een landbouwtrekker hoe dan ook en waar dan ook kan plaatsvinden. Ten eerste zijn er inmiddels ook bijzonder zware landbouwtrekkers op de markt en ten tweede zal bij iedere te nemen beheersmaatregel duidelijk moeten zijn of inzet van lichte tot middelzware trekkers onder die omstandigheden biologisch verantwoord is. Evenmin kan echter zonder pardon gezegd worden dat er voor grotere houtoogstmachines in ons land geen plaats is. Men zal steeds moeten bedenken dat de beheerder zoekt naar wegen om zijn beheerslasten zo laag mogelijk te houden om binnen zijn veelal beperkte budget zoveel mogelijk daadwerkelijke maatregelen uit te voeren. Rationalisatie en mechanisatie zijn

hulpmiddelen om dit doel te bereiken.

Onder welke omstandigheden en in welke mate gemechaniseerde arbeidsprocessen ecologisch verantwoord kunnen worden toegepast is een zaak die voortdurend onze aandacht vraagt. Met "onze" wordt hier bedoeld al diegenen die met het beheer te maken hebben: de beheerder zelf maar ook de betreffende onderzoekdisciplines. Het onderzoek zal hier bewuster op moeten inhaken, zowel ten aanzien van de eisen die door de groeiplaats worden gesteld als ten aanzien van de ontwikkeling van milieuvriendelijker machines en arbeidsmethoden.

Bovenstaande moge dienen als een introductie van de artikelenserie in dit speciale nummer. Aansluitend op de thans gevoerde intensieve discussie over het beheer van het Nederlandse bos wordt door Hessels uiteengezet welke uitgangspunten volgens zijn mening gehanteerd dienen te worden voor dit beheer. Bol gaat in op de maatschappelijke aspecten van de mechanisatie en geeft antwoord op de vraag waarom mechanisatie wordt toegepast bij het beheer van bos- en natuurterreinen. Vervolgens neemt Lammerds van Bueren beide voorgaande bijdragen in beschouwing en gaat in op de problemen die ontstaan bij het zo goed mogelijk afstemmen van de beschikbare middelen op de te realiseren doelstellingen. Deze bijdragen hebben in eerste instantie betrekking op het bosbeheer, duidelijke parallellen zijn echter te trekken met het natuurbeheer.

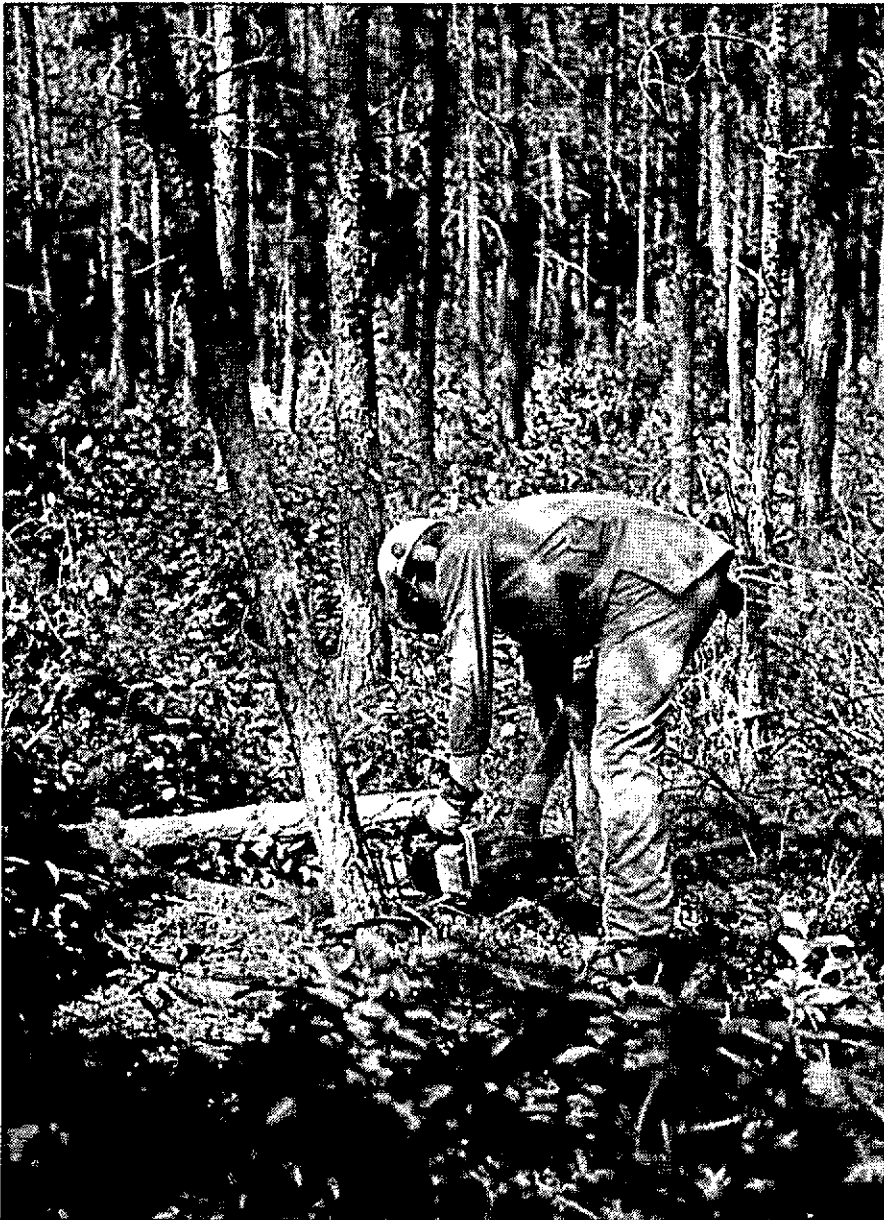
Aansluitend wordt in een wat uitgebreider artikel van Leek, Tissingh en Volmuller ingegaan op de werkzaamheden, die thans in de Nederlandse bosbouwpraktijk worden uitgevoerd en wat daarbij de rol is van de mechanisatie. Daarbij wordt voor de betrekkelijk korte termijn geschetst hoe en waar de mechanisatie verdere toepassingen zal kunnen krijgen.

In de drie bijdragen gericht op het natuurbeheer wordt door Arts en Blink een beschouwing gegeven over de problemen bij de toepassing van gemechaniseerde arbeidsmethoden in natte natuurterreinen, waarbij een voorlopige indeling wordt gegeven welke werkmethoden kunnen worden uitgevoerd op de ver-

schillende terreintypen. Tutein Nolthenius geeft de stand van zaken betreffende de mechanisatie in grienden en rietcultures en Stefels gaat in op de droge natuurterreinen (heide en stuifzanden).

Tot slot behandelen Somsen en Volmuller een aantal organisatorische aspecten van de mechanisatie, waarbij zij ingaan op de organisatie van het boswerk en de mogelijkheden en voordelen van samenwerking van boselgenaren.

N. A. Leek

De houtoogst wordt nog steeds voor het grootste gedeelte uitgevoerd met de motorkettingzaag.
Foto: De Dorschkamp